

התאמת תוכניות לימודים בהכשרה מקצועית לצורכי מעסיקים

אלון פורת, חוקר במינהל המחקר ומרכז תחום הכשרה מקצועית

רקע

- היחידה לתוכניות לימודים הפועלת במסגרת האגף להכשרה מקצועית, עוסקת בפיתוח, שיפור ועדכון תוכניות לימודים למקצועות השונים הנלמדים במסלולי ההכשרה שמפעיל האגף וכחלק מפעילותה היא מבצעת עדכונים למגמות לימוד בהתייחס להתפתחויות הטכנולוגיות במשק ולפי צרכי שוק העבודה.
- בהתייחס לביקורת המושמעת לגבי חוסר העדכון של תוכניות הלימודים הנוכחיות ומידת התאמתן לצרכי שוק העבודה, מבקשת היחידה לתוכניות לימודים לבדוק באמצעות מחקר מלווה את מידת ההתאמה והתרומה של ההכשרה המקצועית לתפקוד בוגר הקורס במקום העבודה ולהקניית ידע עדכני ורלבנטי במידה ובהיקף שהמעסיק מצפה להם.
- ארגון ה OECD קובע בסקירתו האחרונה על ההכשרה והחינוך המקצועי בישראל כי הקשר של משרד הכלכלה עם המעסיקים בכל הנוגע לעדכון תוכניות הלימודים הוא לרוב בלתי פורמאלי ושחסרים מנגנוני התייעצות שיטתיים בין הצדדים. במצב הנוכחי, המעבר של בוגר קורס ההכשרה להשתלבות בשוק העבודה מלווה לעיתים בקשיים הנובעים בין היתר מפערים בין צרכי המעסיקים לבין היכולות של העובד והתוכניות הקיימות במוסדות ההכשרה.
- הארגון ממליץ על עידוד השותפות של המשרד עם מעסיקים פוטנציאליים ורואה באפשרות למעורבות גבוהה שלהם במערכת ההכשרה והחינוך המקצועי, נקודת חוזק מרכזית לאגף - שאליה ראוי לשאוף.
- מינהל המחקר במשרד הכלכלה עורך באופן שוטף סקרי בוגרים למסיימי לימודי הכשרה מקצועית שבאמצעותם נבדק מצבם של הבוגרים בנק' זמן קרובות ורחוקות ממועד סיום ההכשרה. בנוסף לבדיקת מצבם התעסוקתי של הבוגרים והשתלבותם בעבודה במקצוע הנלמד, הם נשאלים שאלות לגבי יחסם ושביעות רצונם מהקורס ומידת השימוש שעשו בשוק העבודה בידע העיוני והמקצועי שרכשו בקורס.
- מנתוני סקרים אחרונים לבוגרי הכשרות יום שסיימו את הכשרתם בשנת 2011 שנערכו לקראת סיום קורס ההכשרה וכשנתיים לאחר סיום הקורס עולה כי מרבית הבוגרים, כ - 78% מסכימים כי חומר הלימוד בקורס שימושי (רלבנטי) למקצוע, כ 72% מרוצים מהקורס באופן כללי וכ 70% הסכימו שקיימת התאמה בין הלימוד העיוני והעבודה המעשית בקורס.

- לעומת זאת, נמצא שיעור נמוך יחסית של לומדים (כ 58%) המעריכים שהרמה הטכנולוגית של הציוד בקורס מתאימה לדרישות השוק.
- 34.5% ממסיימי הלימודים השיבו שיש צורך בהוספת שעות לימוד עיוניות לקורס ו 49.0% חושבים שיש צורך בהוספת שעות עבודה מעשיות לקורס ההכשרה.
- בסה"כ 44% מכלל הבוגרים שהשתלבו בשוק העבודה לאחר הקורס עשו שימוש במקומות עבודתם בידע העיוני שרכשו בקורס וכ 55% השתמשו בעבודתם בניסיון העבודה שרכשו בסדנה המעשית שהתקיימה במהלך הקורס.
- על מנת להרחיב ולהעמיק את הבדיקה בנושאים שנבדקו בעבר ובנושאים נוספים הקשורים להתאמה שבין תוכניות ההכשרה לבין הצרכים הנדרשים בשוק העבודה הוחלט לבצע מחקר מלווה שיבדוק את ההכשרה המקצועית בתחום המתכת והמכונות במסלול לימודי יום ומסלול ערב ובו יבדקו עמדותיהם והערכותיהם של בוגרי הקורסים לגבי תרומת הקורס לקליטתם בשוק העבודה תוך קיום בדיקה מקבילה של צרכיהם ועמדותיהם של המעסיקים שקלטו את אותם הבוגרים.
בעתיד תבחן האפשרות לבדוק תחומי לימוד נוספים בהתייחס לתוצאות המחקר הנוכחי.

מטרות המחקר

1. מטרתו העיקרית של המחקר היא לתת מענה לשאלה האם תוכנית הלימודים בהכשרה המקצועית מותאמת ועונה לצורכי המעסיקים הקולטים את בוגרי הקורסים. הבדיקה תעשה באמצעות שני סקרים (ר' פירוט בהמשך), שיערכו בקרב בוגרי הקורסים ובקרב המעסיקים. הנושאים העיקריים שיבדקו בסקר הבוגרים הם:

- א. רלבנטיות חומר הלימוד בקורס לנדרש בשוק העבודה
- ב. מידת ההתאמה בין החומר העיוני למקצועי
- ג. רמת הציוד הטכנולוגי והמעבדות ביחס לנדרש בשוק העבודה
- ד. שביעות רצון מהלימודים המעשיים והתרגול
- ה. קשר עם מעסיקים במהלך הלימודים
- ו. זמן ההכשרה הנדרש במקום העבודה והשלמות נדרשות
- ז. התועלת הכללית מהלימודים שרכש הבוגר

הנושאים העיקריים שיבדקו בקרב המעסיקים:

- 1) רלבנטיות חומר הלימוד בקורס לנדרש במקום העבודה
- 2) קשר עם הלומדים במהלך הקורס וניסיון לאיתור מוקדם של מועמדים
- 3) אופי וזמן ההכשרה הנדרש במקום העבודה והשלמות נדרשות
- 4) ציפיות המעסיק מהמועמדים לאיוש התפקיד
- 5) שביעות רצון מבוגרי הקורסים שנקלטו במקום העבודה
- 6) המלצות לשיפור המצב הקיים והגדלת ההתאמה הנדרשת

גוף יוזם

הגוף שיוזם את המחקר הוא היחידה לתוכניות לימודים באגף להכשרה מקצועית.

אוכלוסיות היעד

2,530 בוגרי הכשרה מקצועית בתחום המתכת והמכונות שלמדו במהלך השנים 2012-2014 במסלול יום או מסלול ערב וכן מעסיקים בתחומי המתכת והמכונות הקולטים לעסקיהם את בוגרי ההכשרות המקצועיות.

מתודולוגיה

א. מדגם לסקר הכמותי

כ 800 בוגרים שלמדו במהלך השנים 2012-2014 קורס הכשרה מקצועית בתחום המתכת והמכונות ונחשפו למקצוע שאליו הוכשרו לאחר הקורס.

ב. מדגם לסקר האיכותני

על מנת לתת ייצוג לסדרי גודל שונים של עסקים בענף המתכת נקבע מדגם של כ 12 מעסיקים לפי החלוקה הבאה: 4 מעסיקים קטנים (30-50 עובדים), 4 מעסיקים בינוניים (50-100 עובדים) ו 4 מעסיקים גדולים (מעל ל 100 עובדים). חשוב לציין שהמדגם אינו מייצג ומדובר בניתוח איכותני המיועד לספק תובנות של צרכי המעסיקים.

ג. שיטת איסוף נתונים

נתוני הבוגרים יתקבלו באמצעות ראיונות טלפוניים (מחקר כמותי) והמעסיקים ירואיינו במסגרת סקר פנים אל פנים (מחקר איכותני)

ד. כלי המחקר

שאלון מובנה ממוחשב יופנה לבוגרי התוכנית. שאלון עומק מובנה למחצה יופנה למעסיקים. שאלון זה יאפשר הבנה ותובנות נרחבות יותר לגבי צרכי המעסיקים.

שלבי עבודה ולו"ז

1. חיבור שאלונים לבוגרי הקורסים ולמעסיקים הקולטים. - אוק' 2015
2. דיון משותף ואישור השאלון - נוב' 2015
3. התאמת השאלון הכמותי לגרסת מחשב - נוב' 2015
4. תדרוך המראיינים לקראת תחילת עבודת שדה - נוב' 2015
5. תחילת עבודת השדה, פרי טסט, תיקונים ומתן דגשים במידת הצורך - דצמ' 2015
6. ראיונות עומק פנים אל פנים עם נציגי מעסיקים (מנכ"לים או מנהלי עבודה) - דצמ' 2015
7. סיום עבודת השדה למחקר הכמותי וראיונות הפנים אל פנים עם המעסיקים - ינואר 2016
8. עיבוד נתוני הסקר והוצאת שכיחויות ופילוחים לשאלות הסקר - ינואר 2016
9. ניתוח הממצאים וכתבת דו"ח מסכם - רבעון 1 2016